

U knjizi „Fosilni kapital“ Andreas Malm na slikovit način pokazuje kako su istorija i razvoj korišćenja fosilnih goriva usko povezani sa razvojem kapitalističkog sistema proizvodnje. Naime, kada se u Velikoj Britaniji krenulo sa korišćenjem parne mašine na ugalj energija dobijena iz ovog energenta nije bila jeftinija od energije dobijene iz vodenica.

Počevši od industrijske revolucije, a naročito u periodu nakon Drugog svetskog rata, fosilna goriva postala su pokretač modernog društva. Uprkos prednostima koje su fosilna goriva donela, nafte, uglja i gasa nema u neograničenim količinama, a trenutni način njihovog korišćenja je neodrživ i značajno utiče na zdravlje ljudi i promenu klime. Upotreba fosilnih goriva glavni je uzrok rasta koncentracije gasova efekta staklene bašte u atmosferi, što prouzrokuje klimatske promene. Energija dobijena iz biomase, Sunca, vetra i vode vekovima je pokretala ljudska društva. Uprkos tome što je danas teško zamisliti život bez korišćenja fosilnih goriva ona se, zapravo, u celokupnoj istoriji čovečanstva koriste tek poslednjih dvesta godina.

Premda je energija dobijena iz vode bila jeftinija za one koji poseduju kapital, dugoročno je bilo mnogo isplativije da ulože u fosilna goriva. Umesto da svoje fabrike smeste pored reka, gde bi morali radnicima da obezbede stanovanje i druge servise, parna mašina na ugalj im je donela tu vrstu mobilnosti da mogu fabrike da grade u gradovima u kojima je bilo mnogo nezaposlenih, prinuđenih da se takmiče za poslove sa minimalnim nadoknadama. Čest je bio i dečji rad sa smenama dužim od dvanaest sati.

Ova mobilnost im je donela manji rizik od štrajkova i drugih potencijalnih prirodnih i društvenih blokada, koje su na rekama bile moguće. Te neodoljive „prednosti“ uglja, a kasnije i nafte, dovele su do toga da se sve do danas značajno više ulaže u infrastrukturu za korišćenje fosilnih goriva nego obnovljivih izvora energije.

Uprkos ovoj subvencionisanoj razlici između fosilnih goriva i obnovljivih izvora energije, koja je dovela do toga da je u jednom trenutku bilo ekonomski isplativije eksploatisati ugalj i naftu nego vetar i Sunce, ova decenija donela nam je značajno smanjenje cene dobijanja energije iz obnovljivih izvora. Kako vrhunac proizvodnje nafte prolazi, a ugalj nastavlja da pokazuje svoje smrtonosne efekte, cena energije koja se dobija iz fosilnih goriva nastavlja da raste, dok uključivanjem Evropske unije i, pre svega, Kine u razvoj opreme za proizvodnju energije iz Sunca i vetra cena energije dobijene iz obnovljivih izvora svakodnevno pada. Troškovi proizvodnje iz nekih obnovljivih izvora gotovo su se izjednačili sa troškovima proizvodnje energije iz fosilnih goriva i u narednim godinama očekuje se da ih preteknu. Uz to su „nevidljivi“ troškovi, kao što su zdravstvene posledice izazvane zagađenjem i narušavanje životne sredine, koji stoje iza dobijanja energije iz fosilnih goriva daleko veći nego isti troškovi kada su u pitanju obnovljivi izvori energije.

Fosilna goriva i proizvodnja hrane

Moderna industrijska poljoprivredna proizvodnja usko je vezana za fosilna goriva, pre svega naftu. Fosilna goriva se koriste u svakom aspektu, od proizvodnje do distribucije i čuvanja hrane. Takozvana „Zelena revolucija“ ,iliti Treća poljoprivredna revolucija, dovela je do uvećanja proizvodnje hrane, na uštrb povećanja korišćenja fosilnih goriva.

U industrijskom prehrambenom lancu već prvi korak, proizvodnja semena (bilo ono GMO ili ne), zahteva upotrebu energije dobijene iz fosilnih goriva. To seme se nakon toga distribuira do oranica gde će biti posađeno, što zahteva naftu kako bi se transport nesmetano odvijao. Obrada zemljišta, sađenje i druge agrotehničke mere zahtevaju mehanizaciju, koja koristi fosilna goriva. Nafta je glavno pogonsko gorivo kombajna pomoću kojih se beru sazreli plodovi. I za proizvodnju i transport agrohemikalija do poljoprivrednih površina su neophodna fosilna goriva. Prerada poljoprivrednih produkata, kao i transport poluproizvoda i finalnih proizvoda do marketa i potrošača zahtevaju fosilna goriva za transport. Često se dešava da hrana proizvedena u jednom delu sveta biva konzumirana u skroz drugom delu sveta, što zahteva puno energije.

Uspeh Zelene revolucije u povećanju proizvodnje hrane brže od stanovništva tokom druge polovine dvadesetog veka zavisio je od višestrukog razvoja biljne genetike, proširene i povećane upotrebe veštačkih đubriva, rasta navodnjavanih površina, mehanizacije, herbicida i pesticida, a sve ovo bazirano je na nafti (Smedshaug, 2010). Mnoge inovacije su zavisile od niskih troškova energije, posebno nafte. Jeftina energija dovela je do intenziviranja i industrijalizacije poljoprivrede, posebno u razvijenim zemljama, pri čemu kapital i fosilna goriva daju veoma visoke profite sa vrlo niskim unosom ljudskog rada (Pimentel, 2008). Socijalna posledica toga bio je poremećaj poljoprivrednih zajednica i migracije u gradove, u kojima je nezaposlenost bila uobičajen ishod.

Izvor: zajednicko.org